

1863

1863

రాలిన పూలు

తుమ్మలపల్లి

సీతారామారావు

Sl. No. 145

Acc. No. 3370

1863
1953

Pro. 228

Sl. No. 63

సాహిత్యమండలి

గుంటూరు : బెజవాడ

63

రాలిన పూలు

౪

రాలిన పూలు

తుమ్మలపల్లి

సీతారామారావు

సాహిత్య మండలి

గుంటూరు : బెజవాడ

అన్ని హక్కులూ
గ్రంథకారునివి

ప్రథమ ముద్రణము
మార్చి ౧౯౩౩

ఆంధ్రగ్రంథాలయ
పెన్, బెజవాడ

ఆలంబనం

చల్లనివెన్నెలలు ఉండవలసినరోజు లయినా, పడ
మటిగాలిజోరు తగ్గలేదు. ఈ జోరులో పూల
తోటలకాపులు తోటనవకంకోసరం చాలాపాట్లు
పడుతున్నారు. వారి యత్నం మెచ్చేవాళ్లు
కొద్దిమందికూడా లేరు. కాని కాపులు తమ
ప్రాణాలు తోటలకొరకే ధారపోస్తున్నారు. ఆ
కులూ, కాయలూ, పండ్లూ, పూలూ, అన్నిటినీ
తుడిచిపెట్టే దుమారాలుకూడా వీస్తున్నాయి.
పాపం, ఇక వారికి నిరాశే దిక్కు.

ఈ జోరులో 'రాలినపూలు' తెచ్చి యిస్తున్నాడు
ఈ కాపుబిడ్డ. నిజానికి రాలినపూలే! అయినా

ఇందులో సహజమైన నవకం, నాజూకూ, వన్నే,
వాసీ, తావీ - ఇవి లేకపోలేదు. కాపుబిడ్డ అన్నట్లు
పై చూపుకు 'అందవిహీనం'గా ఉన్నా సహజ
మాధుర్యం సంపూర్ణంగా ఉంది.

ప్రపంచం సగుణంగా ఉన్నన్నాళ్ళూ ఇవీ సగుణం
గానే ఉంటాయి. కాస్త ఓపికతో ఆఘ్రాణిస్తే
వీటి సారస్యం బోధపడుతుంది. ఉదాహరణ
కోసమై వీటిలో కొన్నిపూలు పరీక్షించండి. నిరీ
క్షణ- ఇందులో మమకారం ఎంతచక్కగా చిత్రించి
వుందో! వాటితర్వాత 'చిన్నపూవు' చూడండి.
ఎంత జాలివేస్తూందో! అంతేనా? వీటిలో ఒకటి
మకానంలోని ప్రేమమానం తెల్పితే మఱోటి కవోష్ణ
బాష్పమాలలను కానుక ఇస్తుంది. హృదయజ్యోతి
వాటిని మఱిగిపోనీయదు. పోనీ, కాలపురుషుణ్ణి
విస్మరించినా, ఇద్దరిలో వున్నబద్ధిక చూడండి.

ఆ పై నే విషాదచ్ఛాయ వున్నా అందులోనే ఉన్న
ప్రబోధం గమనించండి.

ఆదుఃఖమయప్రపంచం ప్రేవులు రవుల్పజ్యేయ్యడం
లేదూ? బాహ్యభ్యంతరాల నంధీకరించడం
లేదూ? ఆప్రపంచంలో ఆరి తేరినవృద్ధులను
కూడా పాషాణం చెయ్యడం లేదూ? ఆయజ్ఞాన
వ్యాప్తతీ, విషయలాలసా, భోగిసికూడా యోగిని
చెయ్యడంలేదూ? ఈబాట యెక్కడ ఆగిపోతుందీ?
ఈప్రశ్న ఆర్తభావాన్ని గోచరింపజేయడం లేదూ?
ఇవి ఇందులో వుండేగుణాలు. ఉదాహరణంగా
చూపడానికి చాలుగదా అనుకొంటాను.

రాలినపూలలో వున్న రాజాగుణాలు కనిపెట్టడం
పూలతోట అనుభవం గలకాపుబిడ్డలకు మా
కంటే బాగా తెలుస్తుంది. కనుకనే ఈ కష్టకాలంలో
శ్రమపడి ఏర్చి, కూర్చి లోకులయెదటికి సాహ

సించి తేగల్గిన యీ కాపుబిడ్డపరిశ్రమను కృతజ్ఞత
తో స్మరిస్తూ ఆపూలకు సర్వదా నాలాంటిజీవి
తానుభవాలు కలవే కాబట్టి - సోదరవాత్సల్యంతో
నాయీదోసిలిని ఆలంబనంగా షట్టినాను. కాపు
బిడ్డా, జంకకు. నీచి త్తంవచ్చినన్ని పూలు తీసికొని
వస్తూండు. నాదోసిలి పెద్దది అవుతూనే వుంటుంది.
అన్నీ చేర్చి అమ్మ కిత్తాము!

కళ్ళికోటకాతేజి,
బ ర ం పు ర ం.

ప ం చా గ్గు ల
ఆదినారాయణ శాస్త్రి

ఉ ప హా ర ము

శివశంకర శాస్త్రికి

వ న ము లో

తరుణభాస్కరునివిలాససంపదలు ప్రకృతిని రాణింప జేస్తూ ఉన్నవి. శాద్వలములు పసరుకాంతులతో మిలమిలలాడుతూ ఉన్నవి.

ఫాలఫలకముపై న బారులు తీర్చిన స్వేదకణములను చేలాంచలముతో ఒత్తుకొంటూ దేవి నన్ను కిందికి దించినది. విరియబారిన అడవిమల్లెలు మందంగా మధురంగా పరిమళిస్తూ ఉన్నవి. పరిమళభరితమైన లేతగులాబి కంటకములప్రాపున విస్తూ ఉన్నది. శృంగాగ్రములనుంచి పొర్లి దొర్లుకొని జలపాతములో కొట్టుకొనిపోతూ ఉన్నవి అమూల్య వస్తువులు. అసంఖ్యాకములైన జీవరాసులు ప్రవాహములో పడిపోతూఉన్నవి. పాషాణములతో క్రిక్కిరిసి కంటకావృతమైన ఒకమార్గాన్ని ఆమె నాకు చూపింది. అది వన్యమృగాలతో భయావ

హాంగా ఉన్నది. కాని ఆకర్షణీయమైన తరులతా
దులు భ్రాంతిని రేపెట్టుతూ ఉన్నవి.

ఇంకోవైపు చూపింది. కోయిలపాటను వినుపించింది.
తావులెరగని పూవులు - విలులితములై నఫలములు
ఉన్నవి.

ఆకలి అయినప్పుడు వాటిని భుజించ మన్నది.

‘దేవీ, ఇవి రుచికలవేనా?’ అని ప్రశ్నించాను.

‘చూపులకు మాత్రం అందవిహీనంగా ఉంటవి,
వీటిలో ఆకర్షణశక్తి లేదు. సహజమాధుర్యము
ఉన్నది. వీటినే స్వీకరించు,’ అని ఆనతిచ్చింది.
నిర్మలమై స్వచ్ఛమైన ఒకజలాశయమును చూపిం
ది. ఉద్వేగము పొందని ఆనీరమునే తాగమని
చెప్పింది. భయంకరమూ అగాధమూ అయిన జల
పాతముచెంతకు పోవద్దు అని స్పష్టంగా చెప్పింది.

‘దేవీ, నే నిక్కడ ఏకాంతంగా ఉండగలనా?’ అని

తిరిగి ప్రశ్నించాను. ‘ ఇక్కడికి నీ మిత్రులు కూడా
యిప్పుడే వస్తారు. వారితో ఆడుకో, పాడుకో;
వారితో నే జీవితమంతా గడపాలి. కాని వారినెవరినీ
గాఢంగా మాత్రం ప్రేమించకు. వారు నీకు ఎవరు?
ఆటవస్తువులు! ఎవరి ఆట పూర్తి కాగానే వారు
వెళ్ళిపోతారు.’ అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చింది.

‘ నీ ఆటల్లో నన్ను మరవవద్దు. నేను చూపించిన
పండ్లనే తిను ’ అని హెచ్చరించింది. ‘ బిడ్డా! నేను
వెళ్ళిపోతాను. నీవు జాగ్రత ’ అని భద్రము
చెప్పింది దేవి. విడువలేక ఆమెను దైన్యముతో
వీక్షించాను. ఒకమారు నా చెక్కిలి ముద్దాడి
‘ జాగ్రత బిడ్డా! ’ అని వెళ్ళిపోయింది.

నిరీక్షణ

ప్రకృతికాంత సహజగంభీర్యాన్ని వెలిపుచ్చుతూ ఉన్నది. మహోన్నతములైన పర్వతములూ గంభీరమైన అరణ్యమూ, నిశ్శబ్దంగా ఉన్నవి. అవి మనస్సుకు శాంతిని ఉల్లాసమునూ కల్పిస్తూ ఉన్నవి.

కాని అక్కడనే పన్యమృగాలు ఉన్నవి. అక్కడనే ముషిణిఫలాలు ఉన్నవి. ఏకాంతవాసము దుస్సహమైపోతూ ఉన్నది. సర్వకాలములందు నాతో కాలంగడిపే మిత్రులకోసం వెతికి చూచాను. వారి రాకకై ప్రతిక్షణమూ నిరీక్షించాను, నిరీక్షించాను.

స హ వా స ము

సాంగత్యప్రాప్తి కలిగింది. ఒకరు కాదు, ఇద్దరు కాదు - అసంఖ్యాకులైన మిత్రులు నా సాంగత్యాన్ని అభిలషించారు. వారు నన్ను విడిచి ఒక్క నిమిషమైనా నిలవలేక పోయినారు. ఎన్నో దినాలు సుఖంగా గడిచిపోయినవి. వారిమీద మమకారము హెచ్చి పోయింది నాకు. వారితో సలిపిన విహారములు లెక్కకు చాలవు.

అనుక్షణమూ నూతనోత్సాహము అనురాగము కలిగింది నాకు. ఇదంతా వారిసహవాసఫలమే అని సంతోషించాను.

ప త నా ర ం భ ము

ఆకర్షణీయమైన ఫలాలను ఎన్నిటితో ప్రతిదిన మూ
కోసి భుజించాను. తృప్తి కలగలేదు. ఎన్ని
ఫలాలు భుజించినప్పటికీ తనివి తీరలేదు.

జలపాతముచెంత నిలుచుని భ్రాంతిజనకమైన
ఆరమణీయతను చూచి ఆనందించాను. వివిధవస్తు
జాలములు శరవేగముతో ప్రవాహములో పడి
కొట్టుకొని పోతూ ఉన్నవి.

నేత్రోత్సవము కొల్పింది ఆదృశ్యము.

చిన్న పూవు

పొడమినప్పటినుంచీ ఆపసినిసువుమీద ప్రకృతి దేవి ముద్దులు కురిపించి వేసింది. నిదాఘ ప్రభాతాలలో చెలరేగే కోకిలాలాపాలకు ముఖం విప్పి చూచింది ఆనిసువు. వికాసానికి పూర్వమే అస్పష్టంగా గోచరమైన ప్రపంచము ఇప్పుడు దానియెదట సాక్షాత్కరించింది. కొత్తప్రదేశాలు సౌఖ్యప్రద మనే సంతోషంతో పొంగిపోయింది ఆనిసువు. చీరున వ్యూతో అరుణకిరణునికి స్వాగతం చెప్పింది. నిరుత్సాహము ఈషణ్ణాత్తమైనా కలగలేదు. పరిమళమును పరాగసహితంగా పవనోర్మికలతో విశ్వమంతా వ్యాప్తముచేసింది. యశావనావిర్భూత సహజోల్లాసము అప్పుడు అండ అయింది.

కాని అస్తంగత భానుబింబముశోభను చూడక పూర్వమే వసివాడి రాలిపోయింది.

ప్రేమ

శాఖాగ్రభాగాన రెండుకోయిలలు మానంగా కూర్చుని ఉన్నవి. పుంస్కోకిల గాంభీర్యోదంచి తము లై సచూపులతో తనపడతిని పరామర్శిస్తూ ఉన్నది.

ఒకేరెమ్మమీద శిరీషకుసుమములు రెండు మంద మారుతంలో ఊగులాడుతూఉన్నవి. ఆఆనందంలో ఒకదాసిమీద ఒకటి వాలుతూ ఉన్నది. మధు పములు రెండు మరందాన్ని ఒకేపుష్పము లోనుంచి కోలుతూ ఉన్నవి.

అకలుషిత మైనవాటి ప్రేమానుబంధాన్ని చూచి నవా రెవరు? చేతిలోచెయ్యి కలిపి ప్రియతము లతో ఆశుభోదయమున తన్మయత్వము చెందినవా రెవరు?

ఆత్మసమర్పణము

శంపాలతా, గెప్పపాటుకాలంలో మింట మిల
మిలలాడిపోయినావు. నవతాపాద్రావాలలో
ప్రకాశించిన నీ తనూవల్లి ఏది? చంచలగరిమ మరు
నిముషంలో విస్మృత మైపోయిందే!

దీర్ఘవిదాఘనిశ్వాసాలలో శుష్కించిన ప్రకృతిజీవి
తానికి పుష్టి కల్పించి రసస్థావిణము చేశావు.
ఒకమారు ఆమె విద్యుత్ప్రభలతో ప్రకాశించింది.
మహానందంలో ప్రకృతికాంత నిమిలితనేత్రా
లతో విఠోకించింది. ఆమె నేత్రగోళాలలోనుంచి
నిరుత్సాహ పూర్ణమైనదైన్యము బహిర్గత మా
తూ ఉన్నది. ఆమె నేత్రకమలాలను ముకుళించింది;
మల్లీ వాటిని వికసించేసింది. సాంద్రాసితదుకూలము
ఆమెను ఆచ్ఛాదించింది.

గగనవీధిలో తారకావితతి కూడా జలదసంఘర్ష

ణానికి మరుగుపడ్డది. భయవిహ్వం అయిన ఆమె
నేత్రాలలోనుంచి బాష్పవాహినులు బయలుదేరి
సమున్నతాధరముమీదినుంచి చీలి పాయలై
ప్రహహిస్తూ ఉన్నవి.

ఉష్ణవాతావరణ మంతా శీతలమైంది. ఆదుఃఖాశ్రు
వులకు అంతు లేదు. ప్రవహించి ప్రవహించి దుఃఖివా
హినులు ఆగినవి. ప్రకృతికాంత కృశించిపోయింది.
నభోమండలంలో తారలు తిరిగి వెలిగినవి తన
దుఃఖగాఢను నివేదించి ఆత్మసమర్పణము చేసు
కొని సౌదామినీసాంగత్యాన్ని పొందింది ప్రకృతి.

కానుకలు

ధవళాంబరములో నుంచి తనూలతికాకాంతలు
పైకి ప్రసరిస్తూ ఉన్నవి. ఆమెహస్తవంతుడున్న
పూజాపాత్ర స్వర్ణకాంతిని అతిశయిస్తూ ఉన్నది.
ఉదయాద్రి నారోహించుతూ ఉన్న ఆమెఆనం
దము ప్రతినిముషమూ హెచ్చిపోతూ ఉన్నది.
తుద కామె అస్తగిరి చేరింది.

‘దేవీ, యీ కానుకలు ఎవరికి?’ అని ప్రశ్నించాను.
‘ఇవన్నీ మీప్రేమకానుకలు. వియోగానలానికి
ఆహుతిఅయిన మీప్రియతములకు అర్పిస్తాను,’
అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చింది.

ఆమెపరోపకారదీక్షా, దాక్షిణ్యమూ నాకు ఆశ్చ
ర్యము కలిగించినవి. నైరాశ్యహృదయానికి
ఆశలు చిగిరింప జేసినవి, భయసంభ్రమాలతో
ఆమె కృపాపాంగావలోకనముకోసం ఎదురు చూ

చాను. ఆమె అంగీకారసూచకంగా తల ఒక
మారు పంకించింది. బాధాసంకలిత మైనహృదయ
పేటికలోనుంచి కవోష్ణ బాష్పమాలికను ఒకదానిని
తీసి మౌనంగా భూమిమీద జారవిడిచాను. ఆమె
దాన్ని పరిగ్రహించి పళ్ళెములో పెట్టుకొన్నది.
పగటివెలుగున లీన మయ్యేతారలాగా ఆమె
చంద్రమండలంలో ఇమిడిపోయింది.

హృదయ జ్యోతి

యువతీ, దేనికోసం అత్యాశతో ఆరాటపడుతున్నావు? ఈ మృగతృష్ణలలో ఏపదచిహ్నాలకోసము వెతుకుతున్నావు? ఏమధురగానామృతముకోసము నిరీక్షిస్తున్నావు?

కుసుమమాలను కూర్చావు. అతెణ్ణి ఎప్పటివలె ఆరాధించడానికేనా? ద్వారము తెరిచి ఉంచావు. మందిరంలో ఉన్న జ్యోతి ప్రకాశిస్తున్నది. అతనికి స్వాగతము చెప్పడానికేనా?

నిశీధంలో ఈనిరీక్షణ ఎవరికోసము? చంచలమైన నీనేత్రగోళాలల్లో ప్రీతి, ప్రతిఫలాపేక్ష, ఆశా, ద్యోతకమాతూ ఉన్నవి. అతనికోసమేనా యీప్రతీక్ష?

యువతీ, యీమాత్రము ఆలస్యానికి వేడినిట్టూర్పు

లూర్పడ మెందుకు ? హృదయతంత్రులు భిన్న
మయేట్లు విలపించడ మెందుకు ?

అతడు నీహృదయంలో జ్యోతిని ప్రణయరసంతో
నెలిగించాడు. కృతకృత్యుడై నందుకు సంతో
షంతో అడుగువేశాడు. ఇక తిరిగిరాడు. ఏమి
చేస్తావు ? హృదయభారాలను ఉపశమింపజేయ
డానికి ఎక్కడికో వెళ్ళాడు. నీ హృదయంలో ప్రజ్వ
లిస్తూ ఉన్న జ్యోతిని ఒకమారు పరిశీలించుకో.
చిన్నయుడైన అతని సుస్వరూపం అక్కడ ప్రతి
ఫలిస్తూనే ఉన్నది.

కాలపురుషుడు

ఉదయాదిప్రేన తొలిమబ్బులు ఇంకా తొలిగి పోలేదు. నా శయనమందిరప్రాంతాన మేలుకొలుపుగీతాలు పాడిం దెవరు ? బుడబుక్కలవాడా ?

గీతారనములు నుషు ప్రవృత్త్యునుంచి నన్ను మేలుకొల్పినవి. గాఢప్రశాంతికి భంగం కలిగించినందుకు అతణ్ణి నిరసించాను.

అపరాహ్ణకాలంలో మిక్కిలి పిపాసార్తుడై అతడై న్యంగా నన్ను సమీపించాడు. దైనిక రంగంలో జీవితాన్ని అలంకరిస్తున్నాను. అప్పుడు అతణ్ణి సరకు చెయ్యలేదు. విసుక్కుని వెళ్లిపోయి నాడు. తిరిగి సాయంసమయాన జాజ్వల్యమానారుణ దీపికలతో వచ్చాడు. జరా కేశములతో ఖిన్నుడై కూర్చుని ఉన్నాను. అతని ఆకృతి నాకు భయం కలిగించింది. గవాక్షములు మూసివేశాను. ఆక్క

డనే కొంతసేపు నిలుచున్నాడు. నేను ద్వారము
తెరవలేదు. అస్పష్టమైనమాటలు ఏవో కొన్ని
అతనినోట వెలువడినవి. అడుగులసవ్వడి విన
వచ్చింది. గవాక్షములోనుంచి అతనివైపు చూ
చాను. అతడు వెనక్కు తిరిగి తీవ్రదృక్కులు
ఒకమారు ప్రసరించాడు నావంక. నాశరీరము
కంపించింది. అప్రయత్నంగా నాకండ్లు మూతలు
పడ్డవి. కండ్లు తెరిచేసరికి అతడు అక్కడ లేడు.

అతిప్రయాసమీద నాకు నిద్ర పట్టింది. ఎన్నో
ఆనందదాయక మైనదృశ్యాలు నాకళ్ళముందు
మెరసిపోయినవి. స్వప్నసౌధాలలో విహరిం
చాను. అక్కడినుంచి ఆకస్మికంగా అగాధమైన
సముద్రంలో పడ్డాను. అవతలితీరం కనబడుతూనే
ఉన్నది. మునుకలు వేస్తూ ఈదాను. ఒడ్డున ఎవరో
నావైపు తేరిపారజూస్తూ ఉన్నట్లు కనబడ్డది. ముడ
తలుపడ్డ శరీరమూ, నెరిసిపోయిన గడ్డమూ, కల

వృద్ధుడు స్పష్టంగా గోచరించాడు. అతని దృష్టి
చురుకుగా ఉన్నది. చిరునగవు ఒకటి రెండు తడ
వలు అతనిపెదవుల్లో మెరిసింది.

నాకు నాభారం దుర్భరమై పోయింది. ఒకవిద్యు
చ్ఛక్తి నన్ను అమాంతంగా లోపలికి లాక్కొని
పోయింది. వెంటనే విస్మృతి నన్ను ఆవరించింది.

ఇద్దరు

వారి భోజనం ఒక పాత్రలోనే. వారిశయనం ఒక పర్యంకంమీదనే. వారిది శబ్దార్థసంబంధం. మొదట కార్పాససూత్రమే వారిని జతగూర్చింది. అతడు ఆమెహృదయాన్ని అసూయతో బంధించాడు. ఊపిరి సలపకుండా పట్టుకున్నాడు. ఆమె కనీనికలు శాంతిని ప్రకటిస్తూ ఉన్నాయి. వీక్షణాలు విశుద్ధ ప్రేమరసాన్ని చిలుకుతూఉన్నాయి. కాని అతనికి సంతృప్తి కలగడం లేదు.

ఆమె రసపాయి. జీవితామృతాన్ని మృణ్మయ భాండంలోనుంచి గుటకలువేస్తూ ఉన్నది. అతని దృష్టి అంతా మధుభాండంమీదనే ఉన్నది. ఆమె భాండాన్ని నిశ్శేషం చెయ్యంగానే భాండం విచ్చిన్నమైపోయింది!

అతనిదృక్కులు శూన్యభూస్థలిమీద ప్రసరించినవి. ఆ అన్వేషణలో జిజ్ఞాస, ఆత్రిము ప్రతి

ఫలించినవి. అతని దృక్పథాని కేమీ గోచరించలేదు.

ఏది ఆమె... మధురసము ఆస్వాదించి ఆనందమరీచికలలో తేలిపోయింది. సంతృప్తిగా విధి నిర్వర్తించి కృతకృత్యురాలైపోయింది!

కలత చెందినమనసుతో అతడు దిక్కులు కలయజూచాడు. బాధాసంకలితమై పోయింది అతని సంకుచిత దృక్పథము. ఈర్ష్య విస్మృతిమహాబద్ధిలో విలీనమై పోయింది. కవోష్ణబాష్పధారలు నిష్కృతిని వెలార్చినవి. నూతనోద్రేకముతో తనవిధి నిర్వర్తించడానికి ఉద్యుక్తుడైనాడు.

విషాదచ్ఛాయ

నాగీతము సమాప్తి అయింది. కండ్లు తెరిచి ఆమె వైపు చూచాను. 'దేవీ, నాసోదరుడు, సోదరి కూడా ఎందుకు నిన్ను చూడలేదు?' అని ప్రశ్నించాను. 'వాళ్ళందరు నన్ను నమ్ముతారు. నన్ను సంతోషముతో త్యజిస్తారు' అని జాలితో ఒక మారు నన్ను వీక్షించి రెండు కన్నీటిబిందువులు రాలింది.

మానవులంతా ఆమెను అనుకరించారు. అందరూ ఆమెలో ఐక్యము పొందారు. వారిమూర్తులు సంధ్యారాగములో స్వేచ్ఛగా విహరిస్తూ ఉన్నవి. నేను ఒక్కణ్ణే ఏకాకి నైనాను. ఈ రాత్రి, ఈ పగలు, ఈ సముద్రము, ఈ ప్రపంచమూ నన్ను శాశ్వతముగా ఆవరించినవి. ఏవీ మాట్లాడవు. అన్నీ మానముద్రితాల్చినవి. నాసంచా

రాన్ని పరిశీలిస్తూ అనుచరులవలె నావెంట ఉన్నవి.
అవ్యక్త మైనభయమూ, అస్వతంత్రతా, నన్ను
ఎక్కడికో యీడ్చుకొనిపోతూ ఉన్నవి.

ప్రబోధము

సరోవరము నిశ్చలాకృతి దాల్చింది. ఆ ప్రశాంతి,
భీకరాకృతిని గంభీరముగా చేసివేసింది

అగాధపరిమాణమును పరిశీలిస్తూ ఉన్నది. ఆప్ర
శాంతి. సమున్నతాధరపు మహోన్నతియే పర్వ
తొన్నత్యాన్ని గ్రహిస్తుంది.

దుఃఖమయ ప్రపంచము ౧

‘బాబూ, చా గా పొద్దు పోయింది. నిద్దర పట్టించుకో’ అన్నది శాంత. ‘నిద్దర రావటం లేదే, అమ్మా,’ అన్నాడు మంచముమీద పండుకొని ఉన్న బాబు. ‘కళ్ళు మూసుకొని మాట్లాడకుండా పండుకో. అదే నిద్ర పడుతుంది.’

బాబు కళ్ళు మూసుకొన్నాడు.

ఉలిక్కిపడి, ‘అమ్మా, ఎవరే వచ్చింది?’ అన్నాడు. ‘ఎవరూ రాలేదు. నవ్వు నిద్రపోదూ!’

‘అమ్మా, ఎందు కేడుస్తావు? నీకు భయం వేస్తూ ఉన్నదా?’

‘లేదు, బాబూ! నీవు కండ్లు మూసుకొని పడుకోవాలి, లేకపోతే జ్వరము తగ్గదు.’

‘నాన్నగారు ఏరే? డాక్టరును పిలవడానికి.,

శాంతహృదయం తరుక్కుపోయింది. కంటినుంచి
నీరు జొటజొటా ప్రవహిస్తూ ఉన్నది. విగతభ
ర్తృక ఐన శాంత పుత్తుణ్ణి ఊరడించలేకపోయింది.
కొంచెముసేపటికి ధైర్యము తెచ్చుకొని, 'మా
మయ్య వెళ్ళాడు, డాక్టరుకోసం' అని జవాబు
చెప్పింది.

'మామయ్య ఎప్పుడు వచ్చాడే' అన్నాడు, బాబు.
'నిన్నరాగానే నిన్న పలకరించ లేదూ? అప్పుడే
మరచిపోయినావు?'

'లేదులే. నేను ఎక్కడికన్నా వెళ్ళి కొత్తఊళ్ళు
చూడాలి!'

'జ్వరం నయం కాగానే మామయ్యగారిఊరు వెడు
దువుగానిలే!' 'మామయ్యగారి ఊరు వెళ్ళను.
అదంతా నేను చూచిందే. నాకు అక్కడ బాగుం
డదు' 'మరి యింకెక్కడికి వెడతావు?' 'నేను చెప్పను
చెప్పితే నీవుకూడా వస్తా నంటావు' 'నేను రాను

చెప్పి.' 'నేను వెళ్ళాక నీకు ఉత్తరం వ్రాస్తాను.
 శాంత దృష్టి అంతా బాబుమీదనే ఉన్నది.
 అతడి ఒళ్లంతా ముచ్చెమటలు పోసినవి. దుర్గు
 ణాలు అధిక మైనవి. ఇక లాభం లేదని డాక్టరు
 వీధిలోనుంచే వెళ్లిపోయినాడు. వెంకటరావు గుడ్డ
 లో నీరు కుక్కుకొంటూ చెల్లెలిదగ్గరకు వచ్చాడు.
 డాక్టరు ఏడిరా అన్నయ్యా అన్నది శాంత.
 వస్తున్నాడు అని విచారంతో బదులు చెప్పాడు.
 శాంత రోగిముఖవికాసాన్ని క్షణక్షణమూ ఆత్ర
 ముతో పరిశీలిస్తూ ఉన్నది.

తన గుండెలమీద ఉన్న ఆమెచేతిని తన
 శిరోభాగాన అలంకరించుకొన్నాడు బాబు. చిగు
 నవ్వుతో 'అమ్మా, నేను వెడతాను, అని కండ్లు
 మూసుకొన్నాడు. పెద్దనిట్టూర్పుతో శాంత అత
 నిశరీరంమీద వాలి ఆక్రోశించింది. గృహమంతా
 హాహాకారాలతో నిండిపోయింది.

దుఃఖమయ ప్రపంచము ౨

శాంత ఏకాకిని. పుత్రరత్నముకూడా వియోగాన
లానికి ఆహుతి అయినాడు. జారిపోయినరత్నాన్ని
పరిగ్రహించడానికి బాష్పమాలలు ఎదురు చూ
స్తూ ఉన్నవి. అభివేధిలో తారలు మిలమిలలాడు
తూ ఉన్నవి. శయనమందిరములో జ్యోతికాంతి
విహీనమయింది.

ఆమె ఒంటరిగా శయ్యపై కూర్చున్నది. “అమ్మా!
అమ్మా!” అని ఒక పెద్ద కేక వినపడ్డది. శాంతశరీ
రము కంపించినది. నాలుగువైపులా ఆత్రముతో
పరిశీలించింది.

కాని అంతా నిశ్శబ్దము.

ఎవరిది ఆపిలుపు? అదేస్వరము, అదేధ్వని, పాండుర
దేహచ్ఛాయ జిజ్ఞాసాపూర్ణమైన కనుగవ, బాబు

అంత్యపతనము అన్నీ ఒక్కమారుగా ఆమెకంటి
ముందు మెరిసినవి. గదితలుపు చప్పుడయింది.
“బాబూ! వచ్చావా?” అని ఒక పెద్ద నిట్టూర్పు
విడిచింది శాంత.

వచ్చీరాని మాటలతో “పిన్నీ, యిక్క లున్నా
వేం?” అంటూ సూరి లోపలికి వచ్చాడు.

ఆమె తత్తరపాటుతో లేచి, అతణ్ణి కౌగిలించు
కొని, తనకన్నీటితో సూరిశిరస్సును అభిషేకము
చేసింది ఊపిరి సలపక ఉక్కిరి చిక్కిరి అయి విడి
పించుకొని “అన్నయ్య ఏలీ? నేను ఆలుకోనద్దూ”
అన్నాడు సూరి. శాంత నిరుత్తర అయింది. తిరిగి
దుఃఖము పొంగి పొర్లింది.

‘నువ్వు ఏలుతావేం? నాకు బయంవేస్తుంది. నే
వెల్తున్నా!’ అని సూరి వెళ్లాడు.

సన్ననిదివ్వె వాయుచలనానికి ఆరిపోయింది. బా
హ్యభ్యంతరాలు అప్పుడే అంధీభూతమై పోయినవి.

దుఃఖమయ ప్రపంచము 3

ముక్కాళ్ళ ముసలి తండ్రి, దృష్టి మందగించింది. ఆశలన్నీ ఆ ఏకపుత్రునిమీద ఉన్నవి. కొడుకు చేతిమీదుగా దాటడానికి కుణాలు లెక్కపెడు తున్నాడు.

దీర్ఘ వ్యాధిగస్తుడు పుత్రుడు. జనసత్వము లుడిగి నవి. స్వరము హీనము. మానముద్ర. అది యోగ నిద్రా? భగవచ్చింతినమా? కండ్లు తెరిచాడు. మూసుకొన్నాడు. మళ్ళీ తెరవలేదు.

మంచముపక్కన కూలినాడు తండ్రి. ఒక్కమా త్రై నా చూడలేదు. పిలవనైనా లేదు. పుత్రువతి యిల్లాలు. బిడ్డడు చొచ్చెడు. పితృసంవర్ధిస మెలాగ? దుఃఖానలములో కుములుతున్న ఆమెకు భర్తృ దర్శన మేది? జీవములతో దర్శనప్రాప్తి లేదు. వృద్ధుడు పాపాణ మైనాడు.

అ జ్ఞాన వ్యాప్తి

నిశీధములో వృక్షాగ్రములు నిండుగా ఉన్నవి.
నిర్మలమైన సరోవరాలు ఎలుగెత్తి మాట్లాడుకొం
టూ ఉన్నవి.

నాహృదయంలోకూడా సంచలనము కలిగింది. ఒక
చప్పు డయింది. నాలోకూడా ఒకసరోవరము ఉన్న
దని గ్రహించాను. కంఠములో పెనుగులాడుతూ
ఉన్నది ఒకభావము. అది సువ్యక్తమై సుబోధక
ముగా లేదు. తళతళలాడుతూ ఉన్ననక్షత్రాలు
తమకాంతికి సంతోషిస్తూ ఉన్నవి. నాకు ఈషన్మా
త్రము శాంతి కలుగలేదు. సంతోషము కలగలేదు.
పలచనిమంచు తెర నన్ను కప్పివేసింది. మంచులో
నా హస్తములు బిగుసుకొనిపోయినవి.

అప్పుడు అపరిమితమైనదాహం వేసింది నాకు. కాని
అది రాత్రి. విపాస తగ్గలేదు. తడి ఆరినకంఠములో

నుంచి బయలుదేరింది ఒక ఆవేదన. గాలిపాటున
సంతోషముతో ఉప్పొంగినవి సరోవరాలు. నాహృ
దయమూ ఉప్పొంగింది. వాటివలె గంభీరముగా
మాట్లాడినది. అవన్నీ ప్రేమగీతాలు పాడినవి.
నేనూ ఎవరికోసమో ఒక గీతం పాడాను.

విషయలాలన

ఆమెసృష్టిలో ప్రథమసమస్య, మానవజీవితంలో
ప్రథమస్థ. ఆమె భూవిన్యాసములో ప్రకాశిస్తూ
ఉన్నది భావికవి ప్రపంచము. ఆమె వీక్షణలో
లాలన ఉన్నది, ఉద్దీపనము ఉన్నది. ఆమె కను
సన్నలో మెలుగుతున్నాడు మానవుడు. సౌంద
ర్యాధ్యేత అయిన అతడు ఆమెను ఆరాధిస్తాడు.
దర్శనమాత్రంచేతనే అద్వితీయమైన ఆనందము
పొందుతున్నాడు. ఆ సంతోషములో కేశాలు
మరిచిపోతున్నాడు. స్వర్గపదవికి సోపానాలు ఆమె
సహాయముతోనే నిర్మిస్తున్నాడు.

భిక్షువు

ఒకప్పుడు అతని చూపుల్లో ఉన్నది అమాయకత్వము. అతని హృదయములో ఉన్నది నైర్మల్యము. అతని చర్యలలో ఉన్నది నిష్కపటనర్తనము. అతడు ప్రతిదినమూ వెళ్లేవాడు దేవిని ఆరాధించడానికి.

ఎన్నోదినాలు వెళ్ళాడు. దేనికోసం వెతుకున్నాడో తెలుసుకోలేదు. అదో అలవాటు అయిపోయింది. మాసములు గడిచిపోయినవి. వత్సరములు గతించినవి. తనపూజ మానుకోలేదు. ఇప్పుడు దేనికోసమో వెతుకుతూన్నది అతని హృదయం?

చూపులు దేనికొరకో నిరీక్షిస్తూ ఉన్నవి? నేత్రములు త్రాపాముద్రితా లైనవి.

కిన్నరస్వరముతో మధురముగా దేవిని స్తోత్రము